

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 236/06-59

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. júna 2007 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť JUDr. J. F., V., zastúpeného advokátkou Mgr. Z. D., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Sž-o-KS 193/03 a takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom a rozsudkom sp. zn. Sž-o-KS 193/03 z 24. septembra 2004 porušil základné právo JUDr. J. F. na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Sž-o-KS 193/03 z 24. septembra 2004 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. JUDr. J. F. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 9 340 Sk (slovom deväťtisíctristoštyridsať slovenských korún), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť.

republiky p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho advokátky Mgr. Z. D., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 236/06-27 z 11. júla 2006 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. J. F. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. SŽ-o-KS 193/03.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľ podaním z 20. septembra 2006, ako aj najvyšší súd vo vyjadrení z 11. augusta 2006 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení účastníkov konania nachádzajúcich sa v spise.

Ústavnému súdu bola 28. decembra 2004 doručená a 15. augusta 2005, 24. marca 2006 a 13. apríla 2006 doplnená sťažnosť sťažovateľa, pôvodne zastúpeného advokátkou Mgr. M. K. a v súčasnosti advokátkou Mgr. Z. D., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. SŽ-o-KS 193/03 z 24. septembra 2004 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 14. februára 2002 požiadal v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých

zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode informácií“) S. (ďalej len „žalovaný“) o informácie, ktoré potreboval na ochranu svojich práv pri súdnom spore vedenom proti žalovanému ohľadom neplatného rozviazania pracovného pomeru. Žalovaný na základe rozhodnutia sp. zn. 042-603-1722/2002 odmietol poskytnúť sťažovateľovi požadované informácie z dôvodu, že poskytuje iba informácie v rozsahu svojej rozhodovacej činnosti. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ 1. marca 2002 odvolanie. Žalovaný rozhodnutím sp. zn. 042-603-1722/2002/Odv. zo 14. marca 2002 zamietol odvolanie sťažovateľa z dôvodu, že je právnickou osobou, ktorej zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, a preto je v zmysle § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií povinný sprístupňovať len informácie v rozsahu svojej rozhodovacej činnosti. Sťažovateľ proti tomuto rozhodnutiu podal 17. mája 2002 žalobu a doplnil ju podaním z 27. augusta 2002. Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 19 S 351/02 z 28. apríla 2003 bolo rozhodnutie žalovaného zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný 21. augusta 2003 odvolanie. Napadnutým rozhodnutím bol zmenený rozsudok krajského súdu tak, že žaloba sťažovateľa bola zamietnutá. Napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené 26. októbra 2004. V súvislosti s obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy sťažovateľ poukazuje najmä na to, že odôvodnenie rozsudku všeobecného súdu, ktoré neobsahuje dostatočné dôvody, na ktorých je rozsudok založený, alebo ktoré jasne a zrozumiteľne nedáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, je v rozpore s právom na súdnu ochranu a s princípmi spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy. Porušenie práva na spravodlivý proces nastáva teda aj vtedy, ak všeobecný súd urobí právny záver, ale nevysporiada sa so skutočnosťou, zohľadnenie ktorej je nevyhnutné pre právne posúdenie veci. Rozsudok obsahujúci takéto odôvodnenie je v zmysle judikatúry ústavného súdu svojou povahou arbitrárny. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí porušil princípy spravodlivého procesu tým, že rozhodol na základe nepodloženej právnej konštrukcie, ktorú nedostatočne odôvodnil. Išlo o riešenie zásadnej právnej otázky, v akom rozsahu je žalovaný povinný poskytovať informácie na základe zákona o slobode informácií. Rozhodnutie súdu v tejto veci má veľký význam, pretože priamo ovplyvňuje rozsah povinností poskytovať informácie u iných inštitúcií podobnej povahy ako je žalovaný.

V odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa konštatuje, že žalovaný je právnickou osobou s právomocou rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy. Žalovaný je preto povinnou osobou podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií. Rozlišovacím znakom medzi povinnými osobami uvedenými v § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií je ich právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy. V § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií sú uvedené ako povinné osoby právnické osoby zriadené zákonom alebo štátnym orgánom alebo obcou bez toho, aby mali zverenú právomoc rozhodovať v oblasti verejnej správy. Pre rozlíšenie povinných osôb nie je preto podstatné, či boli zriadené zákonom, alebo vznikli inak, ale to, či majú zákonom zverenú právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy. Tento záver najvyššieho súdu je založený na neopodstatnenej právnej konštrukcii, ktorá nemá oporu v platnom znení zákona o slobode informácií. Znenie ustanovenia § 2 zákona o slobode informácií neposkytuje dôvod pre záver, že povinné osoby sú do jednotlivých odsekov rozdelené podľa toho, či rozhodujú alebo nerozhodujú v oblasti verejnej správy. Záver najvyššieho súdu, čo sa týka žalovaného ako povinnej osoby, je v rozpore so znením § 2 zákona o slobode informácií. Všetky povinné osoby podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií rozhodujú o právach osôb v oblasti verejnej správy, a to pri rozhodovaní o sprístupňovaní informácií na základe zákona o slobode informácií. Napokon aj povinné osoby podľa § 2 ods. 3 zákona o slobode informácií (napr. štátne podniky), ak vyhovejú žiadosti o informácie, majú oprávnenie vydať v zmysle § 18 ods. 1 zákona o slobode informácií rozhodnutie o sprístupnení informácií tzv. zápisom v spise, čo treba považovať za rozhodnutie v správnom konaní poskytnutím faktického plnenia, ktoré sa iba vyznačí v spise, pričom tiež ide o rozhodnutie o práve osoby v oblasti verejnej správy. Teda aj tento typ povinných osôb nesporne rozhoduje o právach osôb v oblasti verejnej správy. Ak by mala platiť konštrukcia najvyššieho súdu obsiahnutá v napadnutom rozhodnutí, potom aj vyššie územné celky, ktoré sú tiež právnickými osobami rozhodujúcimi o právach osôb v oblasti verejnej správy a zároveň aj právnickými osobami zriadenými zákonom, by mali povinnosť sprístupňovať iba informácie o ich rozhodovacej činnosti v oblasti verejnej správy. Tým by napríklad vôbec neboli povinné sprístupňovať informácie o nakladaní s verejnými prostriedkami, čo by bol oproti štátnym orgánom a obciam absolútne

neodôvodnený nepomer. Uvedený výklad zákona, ktorý by mal za následok zúženie informačnej povinnosti pre vyššie územné celky, by bol v rozpore so základným právom na informácie v zmysle čl. 26 ústavy. Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Podľa nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 15/98 v situácii, keď je možné zákon vykladať dvoma spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s ústavou a druhý výklad je v nesúlade s ústavou, štátne orgány majú povinnosť uplatňovať zákon v súlade s ústavou. Aj najvyšší súd teda mal povinnosť vykladať ustanovenie § 2 zákona o slobode informácií tak, aby dôsledky tohto výkladu boli v súlade s ústavným právom na informácie v zmysle čl. 26 ústavy. Účinky výkonu právomoci všeobecným súdom v predmetnom prípade, resp. dôsledky výkladu zákona najvyšším súdom nie sú zlučiteľné s ústavnou úpravou základných práv a slobôd. Najvyšší súd k celej veci uvádza, že *„nie je možné aplikovať na tú istú právnickú osobu súčasne ods. 1 a ods. 2 § 2 zákona o slobode informácií“*. Podľa najvyššieho súdu žalovaný *„nemôže byť povinnou osobou podľa § 2 ods. 1 a zároveň podľa ods. 2 zákona“*. Z tohto predpokladu najvyššieho súdu pravdepodobne vyplývajú aj už citované právne závery, v ktorých sa snaží podradiť žalovaného iba pod jeden z odsekov § 2 zákona o slobode informácií. Ani tento záver najvyššieho súdu nemá oporu v zákone a je v rozpore s princípmi právnej logiky. V súvislosti s arbitrárnosťou napadnutého rozhodnutia z dôvodu jeho rozporu s princípmi právnej logiky sťažovateľ v doplnení svojej sťažnosti uviedol, že jedným z prípadov svojvôle, resp. arbitrárnosti rozhodnutia je nevyhnutne aj rozpor právneho záveru súdu s princípmi logiky, resp. právnej logiky. Ide o interpretáciu zákonného ustanovenia, ktorá sa v žiadnom prípade nedá z príslušného ustanovenia racionálne a logicky vyvodiť. Idea racionálneho zákonodarcu a racionálne vyjadrených a pochopiteľných právnych noriem je nevyhnutným predpokladom existencie právneho štátu a právnej istoty, čo sú v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy základné znaky ústavného zriadenia Slovenskej republiky. Možnosť racionálneho pochopenia významu právnych noriem je zároveň nevyhnutným predpokladom legitimacy celého právneho poriadku. Bez toho, aby mohol byť obsah právnych noriem ich adresátmi racionálne pochopený, a teda aj racionálne predvídateľný, si verejná moc nemôže nárokovať, aby bolo právo rešpektované a dodržiavané. Keďže sa predpokladá, že všetky právne normy boli vytvorené s tým, aby ich účel a význam bol racionálne a logicky pochopiteľný, pri zisťovaní ich významu

(interpretácii) musia orgány aplikácie práva tiež nevyhnutne použiť racionálne a logické postupy. Požiadavka dodržania logických princípov a zásad pri interpretácii a aplikácii práva všeobecným súdom je jednou zo základných zásad vyplývajúcich z ústavy. „Účel“ a „význam“ právnych noriem, resp. zákonných ustanovení možno zistiť racionálnymi a logickými myšlienkovými postupmi. Ak však všeobecný súd pri interpretácii a aplikácii právnej normy poruší princípy logiky, bez rešpektovania ktorých nemožno hovoriť o racionalite, predvídateľnosti a legitimitate práva, nemožno v žiadnom prípade konštatovať, že interpretácia práva všeobecným súdom bola v súlade s ústavou. Taká interpretácia zákonného ustanovenia, ktorá je v rozpore s princípmi racionálneho a logického uvažovania, zásadne popiera účel a význam zákonného ustanovenia. Rozpor právneho záveru všeobecného súdu s princípmi logiky je jeden z najzjavnejších prípadov arbitrárnosti rozhodnutia všeobecného súdu. Aj ústavný súd vo svojej judikatúre uvádza, že rozhodnutia všeobecných súdov, ktoré obsahujú odôvodnenie, ktoré je „logické a presvedčivé“ (napr. I. ÚS 1/03, I. ÚS 59/04), nepredstavujú porušenie ústavného práva na spravodlivý proces. Podľa ústavného súdu úvaha všeobecného súdu, ktorá „...vychádza z konkrétnych faktov, je logická, a preto aj celkom legitímna. Žiadne znaky arbitrárnosti nevykazuje“ (I. ÚS 110/02). Hoci ústavný súd nemá za úlohu skúmať správnosť výkladu zákona zo strany najvyššieho súdu, lebo takýto výklad patrí do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 1/03), možno konštatovať, že rozhodnutia všeobecných súdov, ktoré nie sú „logické“, porušujú základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavnému súdu teda prislúcha úloha skúmať súlad záverov všeobecných súdov so základnými princípmi a zásadami logického uvažovania. V predmetnej veci nešlo ani o prípad, keď boli v súvislosti s relevantným zákonným ustanovením možné viaceré interpretačné alternatívy. O viaceré interpretačné alternatívy ide v prípade, ak ustanovenie právneho predpisu možno interpretovať dvomi alebo viacerými rôznymi spôsobmi, pričom každý spôsob interpretácie sa vyznačuje racionálnosťou a logikou. Môže ísť napríklad o prípady interpretácie všeobecných právnych pojmov - ako napr. „verejný poriadok“, „verejné pohoršenie“, „primeraný náhradný byt“ a pod. Avšak v prípade, ak všeobecný súd interpretuje zákonné ustanovenie spôsobom, ktorý je v rozpore s princípmi logiky, nemožno hovoriť o tom, že zvolil jednu z možných interpretačných alternatív. „Možnosť“, resp. „prípustnosť“ interpretačnej alternatívy je podmienená práve dodržaním zásad logického a racionálneho

uvažovania. V predmetnom prípade najvyšší súd zvolil riešenie, ktoré nemožno považovať za „možnú“ interpretačnú alternatívu, pretože interpretácia bola v rozpore so základnými princípmi právnej logiky. V predmetnom prípade neexistovala ani výnimočná situácia, v ktorej by bol dôvod odkloniť sa od racionálneho a logického výkladu ustanovenia § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií. Teoreticky môže ísť o prípady, kedy by racionálny a logický výklad v konkrétnom a špecifickom prípade viedol k zjavne absurdným alebo protiústavným dôsledkom. Racionálny a logický výklad § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií však k absurdným alebo protiústavným dôsledkom v žiadnom prípade nevedol. Naopak, práve nerešpektovanie racionálneho a logického výkladu najvyšším súdom viedlo k účinkom nezlučiteľným s ústavnou úpravou základných práv. Navyše, najvyšší súd tiež nijako nezdôvodnil, prečo sa pri interpretácii odchýlil od základných princípov logického uvažovania a výkladu, a neuviedol žiaden logický a presvedčivý dôvod na výklad, ktorý zvolil. Najvyšší súd k celej veci iba uviedol, že „*nie je možné aplikovať na tú istú právnickú osobu súčasne ods. 1 a ods. 2 § 2 zákona o slobode informácií.*“ a že žalovaný „*nemôže byť povinnou osobou podľa § 2 ods. 1 a zároveň podľa ods. 2 zákona*“. Ide iba o ničím nezdôvodnené konštatovanie, ktoré nie je podopreté žiadnym dôvodom alebo argumentom. Teória právnej logiky jednoznačne potvrdzuje, že konštrukcia uvedená v napadnutom rozhodnutí nie je v súlade so zásadami právnej logiky. Záver, že žalovaný „*nemôže byť povinnou osobou podľa § 2 ods. 1 a zároveň podľa ods. 2 zákona*“, je v rozpore so štandardnými právnologickými postupmi, konkrétne s tzv. logikou tried. Podľa právnej teórie „Vzťah prvku a triedy má v právnom myslení veľký význam, ktorý spočíva aj v tom, že proces subsumpcie skutkovej podstaty pod právnu normu (pod tzv. zákonnú skutkovú podstatu, t. j. skutkovú podstatu vymedzenú v právnej norme) je vo svojej podstate rozhodnutím, či určitá skutočnosť je, alebo nie je prvkom triedy zákonnej skutkovej podstaty.“ (Knapp, V. - Holländer, P.: Aplikácia logiky v právnom myslení, Právnická fakulta Univerzity Komenského, Bratislava 1992, str. 106). V predmetnom prípade išlo o otázku, či je možné, aby žalovaný bol prvkom triedy povinných osôb podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií a zároveň aj prvkom triedy povinných osôb podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií. Žalovaný nepochybne spĺňa znaky triedy povinných osôb podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií, pretože je právnickou osobou, ktorej zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických

osôb v oblasti verejnej správy. Žalovaný zároveň nepochybne spĺňa aj znaky triedy povinných osôb podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií, pretože je právnickou osobou zriadenou zákonom. Ak žalovaný spĺňa znaky triedy povinných osôb podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií i znaky triedy povinných osôb podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií, nie je žiaden rozumný dôvod, prečo by nemohol byť prvkom oboch tried, t. j. byť povinnou osobou tak podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií, ako aj podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií. Táto skutočnosť nespôsobuje žiaden logický rozpor. Výsledkom prieniku týchto dvoch tried je záver, že žalovaný je povinný poskytovať informácie nielen o svojej rozhodovacej činnosti, ale aj iné informácie, napríklad o svojom hospodárení. Tento záver je plne v súlade s požiadavkou ústavy a ústavnou úpravou základných práv. V prípade povinných osôb podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií ide v terminológii právnej logiky o tzv. incidentné triedy (resp. množiny), v ktorých existujú prvky (t. j. v predmetnom prípade konkrétne povinné osoby, resp. inštitúcie), ktoré sú členom jednej i druhej triedy“ (Knapp, V. - Holländer, P.: Právne myslenie a logika, Obzor, Bratislava 1989, str. 175). Podľa právnej teórie „Triedy sú incidentné vtedy, ak majú aspoň jeden spoločný prvok... Príkladom incidentných tried sú triedy poslancov a členov vlády v univerzálnej triede občanov ČSFR: existujú totiž občania, ktorí sú zároveň poslancami a členmi vlády, a prirodzene, aj takí, ktorí sú poslancami, a nie sú členmi vlády, i takí, ktorí nie sú ani jedno, ani druhé“ (Knapp, V. - Holländer, P.: Aplikácia logiky v právnom myslení, Právnická fakulta Univerzity Komenského, Bratislava 1992, str. 110). Trieda povinných osôb podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií a trieda povinných osôb podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií sú navzájom vo vzťahu incidentnosti. Jedným zo spoločných prvkov týchto dvoch tried je napríklad aj žalovaný, ktorý zároveň spĺňa znaky oboch tried. Je teda zjavné, že žalovaný ako inštitúcia je povinný sprístupňovať informácie podľa zákona o slobode informácií, má informačnú povinnosť vymedzenú ustanovením § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií, ale aj ustanovením § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií, a teda je povinný poskytovať aj iné informácie, ako iba informácie o svojej rozhodovacej činnosti. Ide napríklad aj o informácie o nakladaní s majetkom tejto verejnoprávnej inštitúcie. Záver, že informačná povinnosť žalovaného je vymedzená dvomi ustanoveniami § 2 zákona o slobode informácií, je teda plne v súlade s právnou logikou. Naopak, záver, že žalovaný „nemôže byť povinnou

osobou podľa § 2 ods. 1 a zároveň podľa ods. 2 zákona“, je v rozpore s právnou logikou a zároveň aj s ústavnou úpravou základných práv. Navyše existujú aj úplne odlišné názory súdnej praxe, vrátane samotného najvyššieho súdu, a odbornej literatúry, ktoré tiež konštrukciu uvedenú v napadnutom rozhodnutí vyvracajú. Ide napríklad o dva rozsudky Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 23 S 188/2004 a sp. zn. 23 S 191/2004 týkajúce sa identického problému. V týchto rozsudkoch Krajský súd v Banskej Bystrici konštatoval, že žalovaný je povinný informovať nielen o rozhodovacej činnosti o právach a povinnostiach osôb, ale je povinný poskytovať aj iné informácie. Tieto rozsudky boli vydané napriek tomu, že žalovaný argumentoval právnym názorom v napadnutom rozhodnutí. Ide ďalej o rozsudok samotného najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sž-o-KS 88/2005 z 25. januára 2006, v ktorom najvyšší súd v plnom rozsahu potvrdil právny názor sťažovateľa. Najvyšší súd zároveň v tomto rozsudku neakceptoval argumentáciu uvedenú v napadnutom rozhodnutí napriek tomu, že žalovaný sa na napadnuté rozhodnutie výslovne odvolával. Najvyšší súd uviedol, že medzi účastníkmi konania je sporný rozsah osobnej pôsobnosti zákona o slobode informácií, ktorý je uvedený v ustanovení § 2 zákona o slobode informácií, t. j. okruh osôb, ktoré zákon určuje ako povinné osoby. Najvyšší súd v rozsudku ďalej uvádza, že žalovaný okrem toho, že spĺňa rozsah osobnej pôsobnosti podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií ako právnická osoba, ktorej zákon zveril právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, spĺňa i osobnú pôsobnosť určenú podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií, pretože je právnickou osobou zriadenou zákonom. Rozsah osobnej pôsobnosti podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií neobmedzuje okruh povinného poskytovania informácií iba na rozsah rozhodovacej činnosti. Legálne definície povinných osôb uvedené v ustanoveniach § 2 ods. 1, 2 a 3 zákona o slobode informácií sú na sebe navzájom nezávislé, a preto ak povinná osoba napĺňa pojmové znaky viacerých z nich, podlieha právnemu režimu najširšej, ktorú spĺňa, pričom legálna definícia s užším rozsahom je fakticky konzumovaná širšou. V predmetnom prípade, teda tým, že najvyšší súd zvolil nemožnú, resp. neprípustnú interpretáciu, odchytil sa od relevantného zákonného ustanovenia tak, že zásadným spôsobom poprel účel a význam zákonného ustanovenia. V dôsledku tohto postupu je napadnuté rozhodnutie arbitrárne. V súvislosti s napadnutým rozhodnutím možno konštatovať, že ňom obsiahnutá interpretácia § 2 ods. 1 zákona

o slobode informácií vo vzťahu k rozsahu informačnej povinnosti žalovaného a iných právnických osôb zriadených zákonom, ktoré rozhodujú o právach a povinnostiach osôb, je v extrémnom nesúlade s obsahom obvyklých výkladových metód. V súvislosti s nezlučiteľnosťou účinkov napadnutého rozhodnutia s ústavnou úpravou základných práv a s ústavne nesúladným výkladom relevantného zákonného ustanovenia sťažovateľ poukazuje predovšetkým na právny názor ústavného súdu, podľa ktorého ústavný súd zasahuje do rozhodnutia všeobecného súdu „v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Je pritom celkom bez právneho významu, či takéto nezlučiteľné účinky vyvoláva postup všeobecného súdu alebo jeho rozhodnutie a či sú nimi dotknuté materiálne alebo procesné základné práva a slobody“. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že „k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna norma.“ Napadnutým rozhodnutím sa podstatným spôsobom poprel účel a význam § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií tým, že tieto ustanovenia sa neinterpretovali v súlade s ústavou. Napriek tomu, že zákon o slobode informácií predstavuje vykonanie čl. 26 ústavy (základného práva na informácie), najvyšší súd ustanovenie § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií vyložil takým spôsobom, že dôsledky tohto výkladu sú v rozpore s ústavnou úpravou základného práva na informácie podľa čl. 26 ústavy. Je to tak preto, že dôsledkom konštrukcie uvedenej v napadnutom rozhodnutí je záver, že aj vyššie územné celky, rozpočtové a príspevkové organizácie alebo verejnoprávne inštitúcie typu žalovaného, ktoré rozhodujú o právach a povinnostiach v oblasti verejnej správy, musia informovať iba o rozhodovaní o právach osôb v oblasti verejnej správy, a vôbec nie napr. o nakladaní s verejnými prostriedkami, majetkom štátu a pod. Ešte závažnejšie dôsledky by nastali, keby rozhodovacia činnosť niektorých povinných osôb podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií bola obmedzená

iba práve na vydávanie rozhodnutí o poskytnutí alebo neposkytnutí informácií podľa zákona o slobode informácií. Výklad najvyššieho súdu by v tom prípade viedol k tomu, že tieto právnické osoby by boli povinné informovať výlučne iba o vydávaní rozhodnutí podľa zákona o slobode informácií a žiadne iné informácie by poskytovať nemuseli. Vylúčenie informácií o nakladaní s verejnými prostriedkami a majetkom štátu z informačnej povinnosti orgánov verejnej moci by nebolo v súlade s čl. 26 ústavy. Účinky výkladu najvyššieho súdu sú zjavne v rozpore s ústavnou úpravou základného práva na informácie v čl. 26 ústavy, resp. nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou základných práv a slobôd. Aj preto možno konštatovať, že najvyšší súd vyložil príslušné zákonné ustanovenie takým spôsobom, že „zásadne poprel jeho účel alebo význam“ a že napadnuté rozhodnutie je z tohto dôvodu arbitrárne. K zjavnej neodôvodnenosti napadnutého rozhodnutia sťažovateľ uvádza, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí porušil princípy spravodlivého procesu, pretože sa vôbec nevysporiadal s kľúčovou skutočnosťou uvedenou v doplnení žaloby z 27. augusta 2002. Touto kľúčovou okolnosťou bol zásadný argument, že všetky povinné osoby v zmysle § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií rozhodujú o právach osôb v oblasti verejnej správy, napríklad v súvislosti so sprístupnením, resp. nesprístupnením podľa zákona o slobode informácií. Toto rozhodovanie je jednoznačne rozhodovaním o práve fyzickej alebo právnickej osoby v oblasti verejnej správy. Týmto argumentom sťažovateľ v doplnení žaloby podoprel právny názor, že aplikácia iba ustanovenia § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií na informačnú povinnosť právnických osôb, ktoré zároveň rozhodujú o právach osôb v oblasti verejnej správy, by viedla k absurdným dôsledkom a bola by v rozpore s ústavným právom na informácie v zmysle čl. 26 ústavy. Najvyšší súd sa v napadnutom rozhodnutí s uvedenými dôvodmi a právnymi závermi sťažovateľa vôbec nevysporiadal a ani ich vo svojom odôvodnení nespomenul. Pritom súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to znenie § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti má preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa pri hodnotení

dôkazov spravoval, prečo nevykonával i ďalšie dôkazy, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil (IV. ÚS 115/03). V náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 59/04, ktorým zrušil rozsudok najvyššieho súdu vydaný v správnom súdnictve a ktorý sa tiež týkal prístupu k informáciám, sa uvádza: „Z rozsudkov najvyššieho súdu nevyplýva, že by sa bol najvyšší súd zaoberal vecou z vyššie uvedených hľadísk, hoci pri právnom názore, ktorý zaujal, bol takýto postup nevyhnutný. Tento nedostatok považuje ústavný súd za prejav arbitrárnosti rozsudku najvyššieho súdu, čo znamená zároveň porušenie čl. 46 ods. 2 ústavy.“ Ústavný súd v tomto prípade zrušil rozsudok najvyššieho súdu z dôvodu, že najvyšší súd sa v ňom vôbec nevysporiadal so skutočnosťou, ktorá bola podstatná pre právne posúdenie veci a bez ktorej nebolo možné vo veci urobiť právny záver. Možno konštatovať, že odôvodnenie rozsudku všeobecného súdu, ktoré neobsahuje dostatočné dôvody, na ktorých je rozsudok založený, alebo ktoré jasne a zrozumiteľne nedáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany - t. j. aj skutočnosti, námietky, resp. argumenty účastníkov konania podstatné pre posúdenie veci, je v rozpore s právom na súdnu ochranu a s princípmi spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy. Porušenie práva na spravodlivý proces nastáva teda aj vtedy, ak všeobecný súd urobí právny záver, ale nevysporiada sa so skutočnosťou, zohľadnenie ktorej je podstatné alebo nevyhnutné na právne posúdenie veci. Rozsudok obsahujúci takéto odôvodnenie je svojou povahou arbitrárny. Išlo teda o podstatné argumenty sťažovateľa, vysporiadanie sa s ktorými bolo podstatné pre rozhodnutie veci. Najvyšší súd bol povinný zaoberať sa týmito podstatnými argumentmi. Najvyšší súd však túto argumentáciu sťažovateľa v odôvodnení rozsudku úplne opomenul, hoci bez odpovede na otázku, či je výklad ustanovenia § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií zo strany žalovaného zlučiteľný s ústavnou úpravou práva na informácie, nebolo možné prijať právny záver, ktorý najvyšší súd prijal. Na základe toho treba považovať napadnuté rozhodnutie za zjavne neodôvodnené. Sťažovateľ napokon poukázal na potrebu zohľadniť štandardy základného práva podľa čl. 6 dohovoru a v tejto súvislosti vedome namieta iba porušenie procesného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nenamieta teda zároveň porušenie materiálneho práva na informácie podľa čl. 26 ústavy. Je to z toho dôvodu, že ani najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí neposudzoval otázku, či má sťažovateľ právo na konkrétne informácie, ktoré si žiadal od žalovaného.

V napadnutom rozhodnutí sa riešila principiálna a závažná otázka výkladu ustanovení § 2 zákona o slobode informácií, a to konkrétne otázka, v akom rozsahu je žalovaný povinný sprístupňovať informácie na základe zákona o slobode informácií. Sťažovateľ si je vedomý skutočnosti, že jeho prípadný úspech v konaní o žalobe proti žalovanému by neznamenal, že sťažovateľovi musia byť sprístupnené všetky informácie, ktoré od žalovaného požadoval vo svojej žiadosti. Najvyšší súd by sa totiž v ratio decidendi rozsudku mal vysloviť iba k výkladu ustanovení § 2 zákona o slobode informácií. Sťažovateľ považuje za kľúčové, aby sa ústavný súd vyslovil k závažnej a principiálnej otázke výkladu ustanovení § 2 zákona o slobode informácií, lebo jeho rozhodnutie v tejto veci môže výrazne ovplyvniť úroveň práva na informácie, a s tým spojenú úroveň transparentnosti verejného života v Slovenskej republike. Podľa názoru sťažovateľa od rozhodnutia ústavného súdu v tejto veci závisí, či budú právnické osoby zriadené zákonom, ktoré zároveň rozhodujú o právach osôb v oblasti verejnej správy, sprístupňovať iba informácie o svojej rozhodovacej činnosti v oblasti verejnej správy, alebo budú sprístupňovať napríklad aj informácie o hospodárení s verejnými financiami a ďalšie dôležité informácie, ktorých prístupnosť je pre občanov vo verejnom záujme a v záujme posilnenia demokratického zriadenia a verejnej kontroly v Slovenskej republike.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal nasledovný nález:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom Sž-o-KS 193/03 z 24. septembra 2004 porušil základné právo JUDr. J. F. podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Sž-o-KS 193/03 z 24. septembra 2004 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby v nej znovu konal a rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľa trovy právneho zastúpenia.“

Z vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu z 11. augusta 2006 doručeného ústavnému súdu 25. augusta 2006 vyplýva, že predseda najvyššieho súdu nesúhlasí so stanoviskom a záverom sťažovateľa.

Napadnutým rozhodnutím najvyšší súd zmenil rozsudok krajského súdu č. k. 19 S 351/2002-39 z 26. apríla 2003 tak, že zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného. V prieskumnom konaní bola riešená otázka, či žalovaný bol povinný poskytnúť informácie sťažovateľovi podľa zákona o slobode informácií. Najvyšší súd dospel k názoru, že žalovaný je povinnou osobou podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií, pretože mu bola zverená právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy na úseku nemocenského poistenia, nemocenského zabezpečenia a dôchodkového zabezpečenia. Žalovaný bol preto povinný v zmysle § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií sprístupniť informácie iba v rozsahu svojej rozhodovacej činnosti na zverenom úseku správy. Sťažovateľ však požadoval informácie súvisiace s prevádzkou a personálno-organizačnou činnosťou žalovaného. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť považuje najvyšší súd tvrdenia sťažovateľa za nedôvodné a neopodstatnené. Konaním a rozhodnutím najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, a teda neboli porušené princípy spravodlivého procesu. Zaujatie právneho názoru súdom, ktorý je odlišný od právneho názoru sťažovateľa, neznamená porušenie práva na spravodlivý proces a spravodlivé rozhodnutie tak, ako to tvrdí sťažovateľ. Sťažovateľ namietal porušenie a ukrátenie svojich subjektívnych práv v prieskumnom súdnom konaní. Jeho tvrdeniami sa zaoberal tak krajský súd, ako aj najvyšší súd a vo veci rozhodol. Podľa názoru najvyššieho súdu teda nie je daná právomoc ústavného súdu na konanie podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože nie sú splnené ustanovené podmienky pre toto konanie. Z tohto dôvodu predseda najvyššieho súdu navrhuje, aby bola sťažnosť zamietnutá.

Z repliky sťažovateľa z 20. septembra 2006 doručenej ústavnému súdu 22. septembra 2006 vyplýva, že sťažovateľ trvá na svojich stanoviskách.

Najvyšší súd vo svojom vyjadrení neuviedol žiadnu novú skutočnosť, ku ktorej by bolo potrebné zaujať stanovisko, lebo iba zopakoval právny názor, ktorý je obsiahnutý už v napadnutom rozhodnutí. Vo svojom vyjadrení uviedol, že zaujatie právneho názoru súdom, ktorý je odlišný od právneho názoru sťažovateľa, neznamená porušenie práva na spravodlivý proces, ďalej uviedol, že keďže tvrdeniami sťažovateľa sa zaoberal tak krajský súd, ako aj najvyšší súd, ktorý vo veci rozhodol, nie je daná právomoc ústavného

súdu na konanie podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. V skutočnosti sťažovateľ vôbec netvrdí, že právo na spravodlivý proces bolo porušené len preto, že najvyšší súd zaujal právny názor odlišný od jeho právneho názoru. Dôvody, prečo bolo rozsudkom porušené právo na spravodlivý proces, sú uvedené v sťažnosti a v jej doplnení. Ďalej je potrebné uviesť, že skutočnosť, že sa tvrdeniami sťažovateľa zaoberal krajský súd a najvyšší súd, neznamená, že by bola vylúčená právomoc ústavného súdu. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu môže tento preskúmavať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody (napr. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01). Ústavný súd môže nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu v prípade, ak by ten bol „svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný“ (napr. I. ÚS 17/06). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu súčasťou práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je ústavne súladný výklad právnych noriem. Podľa ústavného súdu každý má právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, pričom k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná právna norma (napr. II. ÚS 249/04, IV. ÚS 77/02). Podľa uznávanej doktríny týkajúcej sa prieskumu ústavnosti rozhodnutí všeobecných súdov je posudzovanie ústavnosti výkladu právnej normy akousi quasi kontrolou ústavnosti právnych noriem, resp. normatívnych právnych aktov. Podľa doktríny to znamená, že „dle tohto hľadiska nutno posudzovať ústavnosť rozhodnutí orgánu verejnej moci v konkrétnom prípade tak, že výsledok posudzovanej interpretácie a aplikácie je myslený v podobe obecné normy“ (Holländer, P.: Ústavněprávní argumentace, Linde Praha, s. r. o, str. 68). Podľa ďalšieho názoru doktríny základné právo je súdnym rozhodnutím porušené vtedy, ak je súdne rozhodnutie založené na právnom názore, ktorý (keby bol obsiahnutý vo všeobecnej právnej norme) by bol dôvodom na zrušenie ustanovenia ako protiústavného (napr. Wedam Lukic, D.: The limits of the review of decisions of ordinary courts in constitutional complaint proceedings before the Constitutional Court of Slovenia. Príspevok na konferencii „The limits of constitutional review of ordinary court's decisions in constitutional complaint proceeding, Brno, 14. – 15. november 2005). Inými slovami, „...ústavní stížnost je úspěšná, když napadený soudní výrok vyvolá právní následek, který obyčejný zákonodárce nesměl vydat jako normu“ (Schumann, E.: Verfassungs - und

Menschenrechtsbeschwerde gegen richterliche Entscheidungen, Berlín 1963, str. 207, In Šimíček, V.: Imperatív ústavně konformné interpretace a aplikace právních předpisů, Právník, č. 12, 1999, str. 1083). Tento princíp je v doktríne nazývaný aj ako „Schumannova veta“. Spôsob výkladu právnej normy v konkrétnom prípade je teda ústavne súladný vtedy, ak ani jeho zovšeobecnenie do podoby všeobecne uplatňovaného pravidla (ktoré by bolo súčasťou všeobecne formulovanej právnej normy) a následné uplatňovanie by neviedlo v iných situáciách, resp. okolnostiach k porušeniu základných práv. Uplatňovanie tohto princípu pri posudzovaní ústavnosti výkladu právnej normy zabezpečuje, aby ústavný súd ako ústavne súladný „neschválil“ spôsob výkladu právnej normy, použitie ktorého by v iných okolnostiach viedlo k porušeniu základných práv. Tento princíp vyplýva aj zo skutočnosti, že právny poriadok pozostáva z právnych noriem, ktoré sú všeobecné - t. j. všeobecne vymedzujú skutkovú podstatu (nemôžu riešiť určitý konkrétny prípad) a ich adresátmi je množina subjektov vymedzená určitými všeobecnými znakmi (napr. Knapp, V.: Teórie práva, C. H. Beck, Praha 1995, str. 149-151). Keďže význam právnej normy musí byť vo všetkých konkrétnych prípadoch rovnaký (právna norma nemôže v jednom konkrétnom prípade znamenať niečo iné ako v inom konkrétnom prípade), spôsob výkladu musí byť rovnaký pri všetkých situáciách spadajúcich do skutkovej podstaty, aj pri všetkých adresátoch právnej normy. Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy je potrebné každú právnu normu vykladať v súlade s ústavou. Ústavne súladným výkladom právnej normy teda nemôže byť taký výklad, ktorý v konkrétnej situácii alebo pri aplikácii na konkrétneho adresáta právnej normy síce nespôsobuje účinky odporujúce ústavnej úprave základných práv, ale pri aplikácii na inú situáciu alebo iných adresátov právnej normy sú účinky tohto výkladu protiústavné. Takýto výklad je neprípustný a ústavne nesúladný. Opačný prístup by viedol k úplnej právnej neistote ohľadom objektívneho významu právnych noriem a k svojvôli pri výklade a aplikácii právnych noriem zo strany orgánov verejnej moci. Aplikovanie už spomínaného princípu ústavným súdom teda zabezpečuje konzistentnosť a právnu istotu pri uplatňovaní základných ústavných práv orgánmi verejnej moci. Aj v tomto prípade je daná situácia, keď aplikácia právneho záveru (výkladu) najvyššieho súdu vysloveného v napadnutom rozhodnutí aj na iné situácie a iných adresátov tej istej právnej normy má účinky zjavne nezlučiteľné s ústavnou úpravou základných práv. Adresátom príslušnej právnej normy

(§ 2 zákona o slobode informácií) je totiž nielen žalovaný, ale aj vyššie územné celky, rozpočtové a príspevkové organizácie a iné verejnoprávne inštitúcie zriadené zákonom (ktoré sú rovnako právnickými osobami). V dôsledku výkladu najvyššieho súdu by mali tieto právnické osoby povinnosť poskytovať informácie iba o rozhodovaní o právach osôb v oblastiach verejnej správy, avšak vôbec nie o nakladaní s verejnými prostriedkami, majetkom štátu, životnom prostredí alebo o ich inej činnosti. Ešte závažnejšie dôsledky by nastali v prípade povinných osôb podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií rozhodujúcich v oblasti verejnej správy iba o poskytnutí alebo neposkytnutí informácií podľa zákona o slobode informácií (napr. rozpočtové a príspevkové organizácie, ktoré inak nerozhodujú o iných právach osôb v oblasti verejnej správy). Výklad najvyššieho súdu by v tomto prípade viedol k tomu, že tieto právnické osoby by boli povinné informovať výlučne iba o vydávaní rozhodnutí podľa zákona o slobode informácií a žiadne iné informácie by poskytovať nemuseli. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach potvrdil, že z čl. 26 ústavy vyplýva každému právo na prístup k informáciám v držbe štátnych orgánov a orgánov verejnej moci. Ak si niekto uplatní svoje právo na informácie, orgán verejnej moci je povinný strpieť prístup ku konkrétnym informáciám, teda inými slovami, informáciu mu musí sprístupniť. Podľa nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 10/99 „Ústava SR prostredníctvom práva na informácie vytvára tri skupiny informácií. Prvú predstavujú informácie, ktoré štátne orgány a orgány územnej samosprávy musia predložiť oprávneným osobám. Druhú skupinu tvoria informácie, ktoré štátne orgány ani iné orgány verejnej moci nemusia predložiť oprávneným osobám, ale musia strpieť prístup k nim, ak oprávnené osoby uplatnia svoje právo na informácie. Tretiu skupinu informácií tvoria informácie, ktoré nemožno zverejniť, pretože ide o informácie podliehajúce úprave čl. 26 ods. 4 Ústavy SR. (...) Predmetom práva na informácie môžu byť všetky informácie, pokiaľ nejde o informácie podliehajúce obmedzeniu čl. 26 ods. 4 Ústavy SR“. V čl. 45 ústavy je osobitne zdôraznené právo každého na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a o príčinách a následkoch tohto stavu. Vykonaním ústavného práva na prístup k informáciám podľa čl. 26 ústavy a práva na prístup k včasným a úplným informáciám o stave životného prostredia podľa čl. 45 ústavy je zákon o slobode informácií. Podľa čl. 26 ods. 4 ústavy možno právo na informácie obmedziť, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku,

ochranu verejného zdravia a mravnosti. Zamedzením prístupu k informáciám o nakladaní s verejnými prostriedkami a o životnom prostredí, napr. zo strany orgánov verejnej moci (vyšších územných celkov) sa nesleduje žiadny legitímny cieľ stanovený v čl. 26 ods. 4 ústavy. Paušálne zamedzenie prístupu k informáciám o nakladaní s verejnými prostriedkami a k informáciám o životnom prostredí nie je v demokratickej spoločnosti nevyhnutné ani na ochranu práv a slobôd iných, ani pre bezpečnosť štátu alebo verejného poriadku a ani na ochranu verejného zdravia a mravnosti. Výklad zákona znamenajúci zamedzenie prístupu k informáciám o životnom prostredí by navyše bol aj v rozpore s medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky - t. j. s Dohovorom o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia vyhláseným v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 43/2006 Z. z. (v Slovenskej republike nadobudol platnosť 5. marca 2006 ako medzinárodná zmluva podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, ktorá má prednosť pred zákonmi), a so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí. Z uvedeného vyplýva, že výklad zákona o slobode informácií najvyšším súdom obsiahnutý v napadnutom rozhodnutí je ústavne nesúladný a jeho účinky sú nezlučiteľné s ústavnou úpravou základných práv.

Sťažovateľ napokon vyčísľuje trovy právneho zastúpenia, a to tak, že za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, vypracovanie sťažnosti) vykonané v roku 2004 požaduje dvakrát po 4 534 Sk. Ďalej žiada režijný paušál, a to dvakrát po 136 Sk. Celkom požaduje sumu 9 340 Sk.

II.

Z rozhodnutia žalovaného sp. zn. 042-603-1722/2002 z 25. februára 2002 vyplýva, že nevyhovelo žiadosti sťažovateľa o poskytnutie celého radu informácií, a to s poukazom na ustanovenie § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií, keďže žalovaný je povinný poskytnúť informácie iba v rozsahu svojej rozhodovacej činnosti.

Z rozsudku krajského súdu č. k. 19 S 351/02-39 z 28. apríla 2003 vyplýva, že rozhodnutie žalovaného sp. zn. 042-603-1722/2002/Odv. zo 14. marca 2002

a rozhodnutie žalovaného sp. zn. 042-603-1722/2002 z 25. februára 2002 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie. Podľa názoru krajského súdu z textu ustanovenia § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií vyplýva, že aplikovať súčasne obe ustanovenia na tú istú osobu nie je možné. Prekáža tomu nielen účel zákona o slobode informácií, ktorý má slúžiť na možnosť kontroly verejnosti predovšetkým o nakladaní s verejnými prostriedkami, v ktorej oblasti by došlo k jeho značnému zúženiu, ale aj spôsob rozdelenia právnických osôb do rozdielnych skupín, pretože je nesporné, že štát môže zákonom delegovať svoju právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach aj na tie právnické osoby, ktoré právomoc rozhodovať nemajú danú vo svojom štatúte, a preto im musí byť zverená zákonom. Obe rozhodnutia žalovaného boli vydané v rozpore so zákonom, keď vec posúdili po právnej stránke nesprávne.

Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že rozsudok krajského súdu č. k. 19 S 351/02-39 z 28. apríla 2003 bol zmenený tak, že žaloba sťažovateľa bola zamietnutá. Podľa názoru najvyššieho súdu pre rozlíšenie povinných osôb uvedených v § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií nie je podstatné, či boli zriadené zákonom, alebo vznikli inak, ale to, či majú zákonom zverenú právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy. Je potrebné súhlasiť s názorom krajského súdu, podľa ktorého nie je možné aplikovať na tú istú právnickú osobu súčasne ods. 1 a ods. 2 § 2 zákona o slobode informácií. Žalovaný teda nemôže byť povinnou osobou podľa § 2 ods. 1 a zároveň podľa ods. 2 zákona o slobode informácií. Napriek tomu však nebol daný zákonný dôvod na zrušenie rozhodnutia žalovaného a vrátenie veci na ďalšie konanie. Žalovaný odmietol poskytnúť žiadané informácie a žiadosti sťažovateľa nevyhoveli dôvodne. Ako povinná osoba podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií totiž musí sprístupniť informácie iba v rozsahu svojej rozhodovacej činnosti na zverenom úseku verejnej správy. Sťažovateľom žiadané informácie však nesúviseli s rozhodovacou činnosťou žalovaného.

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sž-o-KS 88/2005 z 25. januára 2006 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23 S 191/2004-33 z 15. decembra 2004. Rozsudok sa týka inej žiadosti sťažovateľa o poskytnutie informácií od žalovaného. Podľa názoru najvyššieho súdu žalovaný okrem toho, že spĺňa rozsah

osobnej pôsobnosti podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií ako právnická osoba, ktorej zákon zveril právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, spĺňa aj osobnú pôsobnosť určenú podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií, pretože je právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia. Rozsah osobnej pôsobnosti podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií neobmedzuje okruh povinného poskytovania informácií iba na rozsah rozhodovacej činnosti. Legálne definície povinných osôb uvedené v ustanoveniach § 2 ods. 1, 2 a 3 zákona o slobode informácií sú na sebe navzájom nezávislé, a preto ak povinná osoba napĺňa pojmové znaky viacerých z nich, podlieha právnomu režimu najširšej, ktorú spĺňa, pričom legálna definícia s užším rozsahom je fakticky konzumovaná širšou.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej a tretej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánov verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto

rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa § 1 zákona o slobode informácií tento zákon upravuje podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám. Poznámka č. 1 k tomuto ustanoveniu odkazuje na čl. 26, čl. 45 a čl. 34 ústavy, ako aj na čl. 17, čl. 25 a čl. 35 Listiny základných práv a slobôd.

Podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií v znení účinnom do 1. januára 2006 osobami povinnými podľa tohto zákona sprístupňovať informácie (ďalej len „povinné osoby“) sú štátne orgány, obce, ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti.

Podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií v znení účinnom do 1. januára 2006 povinnými osobami sú ďalej právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom alebo obcou podľa osobitného zákona.

Podľa § 2 ods. 3 zákona o slobode informácií v súčasnom znení povinnými osobami sú ďalej aj právnické osoby založené povinnými osobami podľa ods. 1 a 2, ktoré hospodária s verejnými financiami alebo nakladajú s majetkom štátu alebo majetkom obcí.

Podľa § 2 ods. 4 zákona o slobode informácií v súčasnom znení osobitný zákon môže ustanoviť povinnosť sprístupňovať informácie aj inej právnickej osobe alebo fyzickej osobe.

„Keď právnu normu možno vysvetľovať dvoma spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi a druhý výklad je s nimi v nesúlade, nejestvuje ústavný dôvod na zrušenie takej právnej normy. Všetky štátne orgány majú vtedy ústavou určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4)“ (PL. ÚS 15/98).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri

uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného sa súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom môže sa stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

1. Podľa názoru sťažovateľa výklad ustanovenia § 2 zákona o slobode informácií, ktorý v súvislosti so žalovaným ako povinným subjektom zaujal najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí, treba považovať za ústavne nekonformný, a preto arbitrárny.

Z pohľadu ústavného súdu treba predovšetkým uviesť, že z ustanovenia čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy možno vyvodiť ústavné právo každého slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie.

Vyhľadávanie informácií je vlastne zisťovaním, či v oblasti záujmu toho, kto informácie vyhľadáva, informácie vôbec jestvujú, aké a kde sa nachádzajú. Nejde teda ešte o samotné informácie, ale o informáciu o informácií. Prijímanie informácií je získanie informácie do vlastnej dispozičnej sféry tak, aby mohla byť subjektom pre vlastnú potrebu, ako aj pre potrebu iných spracovaná. Získanie informácie sa môže uskutočňovať tak zmyslovými orgánmi, ako aj rôznymi technickými prostriedkami, akými sú za súčasného stavu zvukové, obrazové, ako aj zvukovo-obrazové záznamy, ale aj akýmkoľvek iným spôsobom. Rozširovaním informácií je akýkoľvek spôsob odovzdania prijatej informácie ďalšiemu subjektu, resp. ďalším subjektom (I. ÚS 57/00).

Ústavné právo vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie nie je *ratione personae* obmedzené, lebo patrí každému, teda akejkolvek fyzickej alebo právnickej osobe.

Z ustanovenia čl. 26 ods. 5 ústavy vyplýva ústavná povinnosť poskytovať informácie každému. Táto povinnosť je *ratione personae* obmedzená, lebo nezaväzuje každého, ale iba orgány verejnej moci v súvislosti s ich činnosťou. Iné subjekty (ktoré netvoria súčasť orgánov verejnej moci) ústavne zakotvenú povinnosť poskytovať informácie každému nemajú. To samozrejme neznamená, že by im, resp. niektorým z nich nemohla byť takáto povinnosť uložená napr. zákonom alebo na základe zákona (čl. 13 ods. 1 ústavy).

Za orgány verejnej moci treba považovať jednak orgány štátnej moci a jednak orgány verejnej správy.

Orgánmi štátnej moci sú Národná rada Slovenskej republiky (ako orgán zákonodarnej moci), prezident Slovenskej republiky a vláda Slovenskej republiky (ako orgány výkonnej moci), ústavný súd, všeobecné súdy a Súdna rada Slovenskej republiky (ako orgány súdnej moci).

Orgánmi verejnej správy sú jednak orgány všeobecnej a špecializovanej štátnej správy (ústredné, resp. s celoštátnou pôsobnosťou a regionálne), ďalej vyššie územné celky a obce ako orgány územnej a obecnej samosprávy a napokon aj iné subjekty, ktoré vykonávajú niektoré právomoci verejnej správy.

Tak ako ústavné právo každého vyhľadávať a šíriť informácie, aj ústavná povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať každému informácie o svojej činnosti môžu byť obmedzené len zákonom, ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti (čl. 26 ods. 4 v spojení s čl. 13 ods. 2 ústavy). Pri takomto obmedzovaní základného práva treba prihliadať na to, aby zákonné obmedzenia základného práva platili rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky. Ďalej pri obmedzovaní základného práva sa má dbať na jeho podstatu a zmysel, pričom obmedzenie sa môže použiť len na ustanovený cieľ (čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy).

Z hľadiska skúmanej problematiky je pre orgány verejnej moci príznačné najmä to, že náplňou ich činnosti je realizácia práv a povinností verejnej moci. Ďalej je dôležité, že pri tejto činnosti hospodária s verejnými financiami alebo nakladajú s majetkom štátu, alebo majetkom obcí. Napokon je príznačné, že orgány verejnej moci sú spravidla kreované zákonmi, resp. na základe zákonov, ktoré patria do oblasti verejného práva. Skôr len výnimočne sú tieto orgány kreované podľa súkromného práva.

V ústave vymedzená povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať informácie o svojej činnosti je premietnutá do ustanovenia § 2 zákona o slobode informácií, keďže v tomto ustanovení sa definujú povinné osoby, teda osoby povinné sprístupňovať informácie. V § 2 ods. 1 (v znení účinnom do 1. januára 2006) uvedené štátne orgány, obce a právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, treba považovať za orgány verejnej moci. V § 2 ods. 2 (v znení účinnom do 1. januára 2006) zákona o slobode informácií uvedené právnické osoby zriadené zákonom môžu byť tiež orgánmi verejnej moci, pokiaľ majú právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb. V rovnakom ustanovení uvedené právnické osoby zriadené štátnym orgánom alebo obcou podľa osobitného zákona spravidla orgánmi verejnej moci nie sú. Ide totiž o rozpočtové a príspevkové organizácie. Napokon v § 2 ods. 3 (v súčasnom znení) zákona o slobode informácií uvedené právnické osoby založené povinnými osobami podľa ods. 1 a 2 taktiež spravidla nie sú orgánmi verejnej moci.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že hoci ústavnú povinnosť poskytovať informácie o svojej činnosti majú v zmysle čl. 26 ods. 5 ústavy iba orgány verejnej moci, zákonom o slobode informácií bol okruh povinných subjektov rozšírený aj o také subjekty, ktoré za orgány verejnej moci považovať nemožno.

Ďalej treba konštatovať, že všetky povinné osoby vyplývajúce z ustanovenia § 2 ods. 1, 2 a 3 zákona o slobode informácií majú v zásade *ratione materiae* plnú informačnú povinnosť v rozsahu svojej činnosti. Jedinou výnimkou sú právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode

informácií, pretože rozsah informačnej povinnosti týchto subjektov je ratione materiae vymedzený tak, že sa týka iba ich rozhodovacej činnosti, nie teda celej činnosti.

Podstatou sporu medzi účastníkmi konania je ústavne relevantné vymedzenie, resp. definovanie právnických a fyzických osôb uvedených v § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií, ktorých informačná povinnosť je obmedzená.

Podľa názoru ústavného súdu treba vychádzať predovšetkým z charakteristických znakov, ktoré sú príznačné pre orgány verejnej moci. Ako to už bolo uvedené, ide o náplň ich činnosti, hospodárenie s verejnými financiami, resp. nakladanie s majetkom štátu alebo obce a príslušnosť do oblasti verejného alebo súkromného práva.

Z uvedeného pohľadu štátne orgány, obce (§ 2 ods. 1 zákona o slobode informácií) a právnické osoby zriadené zákonom (§ 2 ods. 2 zákona o slobode informácií) sa vyznačujú spravidla všetkými tromi už uvedenými charakteristickými znakmi. Realizujú totiž práva a povinnosti verejnej moci, hospodária s verejnými financiami, resp. nakladajú s majetkom štátu alebo obcí a boli kreované zákonmi, resp. na základe zákonov, ktoré patria do oblasti verejného práva.

Právnické osoby zriadené štátnym orgánom alebo obcou podľa osobitného zákona (§ 2 ods. 2 zákona o slobode informácií) spĺňajú spravidla dva charakteristické znaky, lebo hospodária s verejnými financiami, resp. nakladajú s majetkom štátu alebo obcí a boli kreované na základe zákonov, ktoré patria do oblasti verejného práva. Tieto subjekty spravidla nerealizujú práva a povinnosti verejnej moci.

Právnické osoby založené povinnými osobami uvedenými v ods. 1 a 2 (§ 2 ods. 3 zákona o slobode informácií) spĺňajú spravidla jeden charakteristický znak. Hospodária totiž s verejnými financiami, resp. nakladajú s majetkom štátu a obcí, keďže sú zriadené s majetkovou účasťou povinných osôb podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií. Práva a povinnosti orgánov verejnej moci nerealizujú a spravidla sú kreované na základe zákonov patriacich do oblasti súkromného práva (napr. obchodné spoločnosti vytvorené podľa Obchodného zákonníka).

Z dosiaľ uvedenej analýzy možno dospieť k záveru, že plná informačná povinnosť voči každému je z hľadiska čl. 26 ods. 4 ústavy namieste buď vtedy, keď ide o subjekt, ktorý hospodári s verejnými financiami, resp. nakladá s majetkom štátu alebo obcí, alebo vtedy, ak ide o subjekt, ktorý bol kreovaný zákonom alebo na základe zákona, ktorý patrí do oblasti verejného práva. V týchto prípadoch je daný verejný záujem na plnej informačnej povinnosti, ktorý potláča do úzadia prípadný záujem týchto subjektov na ochrane ich práv a slobôd. Ochrana práv a slobôd subjektu, ktorý má informačnú povinnosť, by totiž inak mohla byť legitímnym dôvodom na obmedzenie práva každého na informácie podľa čl. 26 ods. 4 ústavy. Hospodárenie s verejnými financiami a štátnym, resp. obecným majetkom zakladá verejný záujem na transparentnosti fungovania takéhoto subjektu kvôli možnosti verejnej kontroly zo strany občanov a posilneniu dôvery občanov v zákonné nakladanie s verejnými prostriedkami a majetkom. Napokon je podstatné, že takýto subjekt nebol kreovaný na uplatňovanie súkromných záujmov, ale na realizáciu verejných záujmov.

V prípade takého subjektu, ktorý realizuje niektoré práva a povinnosti verejnej moci, avšak pritom nehospodári s verejnými financiami, resp. nenakladá s majetkom štátu alebo obcí a patrí do oblasti súkromného práva, je z ústavnoprávneho hľadiska potrebné prihliadnuť pri určení rozsahu informačnej povinnosti takéhoto subjektu na ochranu jeho práv a slobôd v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy. U subjektov súkromného práva, ktoré nemajú k dispozícii verejné financie, resp. štátny, či obecný majetok, hoci realizujú časť právomocí orgánov verejnej moci, je dôvodné ich informačnú povinnosť obmedziť na rozsah ich rozhodovacej činnosti. Takéto subjekty totiž, pokiaľ nerozhodujú v oblasti verejnej správy, nemajú všeobecnú informačnú povinnosť. Práve naopak, majú právo skutočnosti týkajúce sa ich činnosti utajovať a informácie sú povinné poskytovať iba v presne vymedzených prípadoch stanovených osobitnými zákonmi.

Uvedené obmedzenie práva na informácie zodpovedá všetkým kritériám obmedzovania základného práva vyplývajúcim z čl. 26 ods. 4 a čl. 13 ods. 2, 3 a 4 ústavy.

Na základe uvedenej analýzy možno konštatovať, že najvyšší súd pri definovaní rozsahu informačnej povinnosti žalovaného vykladal ustanovenie § 2 zákona o slobode

informácií iba metódou jazykového výkladu. Výklad tohto ustanovenia z hľadiska jeho ústavnej konformnosti nevykonal.

2. Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého najvyšší súd nijakým spôsobom neodôvodnil, prečo povinný subjekt, ktorý spĺňa zákonné znaky dvoch skupín povinných subjektov s rozdielnym rozsahom povinnosti informovať, nie je povinný poskytnúť informácie v širšom rozsahu. Sťažovateľ výslovne zdôrazňuje, že nenamieta porušenie samotného ústavného práva na informácie, ale namieta porušenie práva na súdnu ochranu, pretože najvyšší súd rozhodol arbitrárne, že nie je možné aplikovať na tú istú právnickú osobu súčasne odsek 1 a odsek 2 § 2 zákona o slobode informácií. Najvyšší súd taktiež nijak nezdôvodnil, prečo sa odchýlil od svojho predchádzajúceho rozhodnutia.

Ústavný súd sa stotožňuje s právnym názorom sťažovateľa. Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie najvyššieho súdu nie je dostatočne odôvodnené. Bolo povinnosťou najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu, aby sa náležite vyrovnal s argumentáciou sťažovateľa. Najvyšší súd však na túto skutočnosť v odôvodnení svojho rozhodnutia bez akéhokoľvek zdôvodnenia nebral zreteľ a svoju argumentáciu oprel výlučne o tvrdenie, že nie je možné aplikovať na tú istú právnickú osobu súčasne odsek 1 a odsek 2 § 2 zákona o slobode informácií.

Pretože odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. SŽ-o-KS 193/03 z 24. septembra 2004 takéto závery neobsahovalo (najvyšší súd sa uvedeným problémom v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nezaoberal), možno konštatovať, že najvyšší súd sa v okolnostiach prípadu dostatočne neriadil ustanoveniami § 167 ods. 2 v spojení s § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, a v nadväznosti na to uzavrieť, že uvedený rozsudok nemá dostatočné a objektívne odôvodnenie, ktoré je podstatnou náležitosťou každého súdneho rozhodnutia.

Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi

skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné. Podľa názoru ústavného súdu však predmetné rozhodnutie uvedené atribúty nespĺňa.

Najvyšší súd neuviedol, či pri svojom rozhodovaní vychádzal napríklad z interpretácie *lex specialis*, či z účelu rozdelenia jednotlivých skupín povinných subjektov. Najvyšší súd taktiež neuviedol, ako sa vysporiadal s povinnosťou ústavne konformne interpretovať dotknuté ustanovenia, resp. povinnosťou rozhodovať v prospech ľudských práv.

Ako už bolo uvedené, sťažovateľ v sťažnosti poukázal aj na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 SŽ-o-KS 88/2005 z 25. januára 2005, ktorým najvyšší súd za podobného skutkového i právneho stavu rozhodol v merite veci tým spôsobom, že legálne definície povinných osôb uvedené v ustanoveniach § 2 ods. 1, 2 a 3 zákona o slobode informácií sú na sebe navzájom nezávislé, a preto ak povinná osoba napĺňa pojmové znaky viacerých z nich, podlieha právnomu režimu najširšej, ktorú spĺňa, pričom legálna definícia s užším rozsahom je fakticky konzumovaná širšou.

K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty [(čl. 1 ods. 1 ústavy), napr. PL. ÚS 36/95], ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva.

Súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (*mutatis mutandis* I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99), teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované.

Za diskriminačný možno považovať taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť (*mutatis mutandis* PL. ÚS 21/00 a PL. ÚS 6/04).

So zreteľom na označené rozsudky najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že v danom prípade došlo k porušeniu princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, a tým i k porušeniu zásady právnej istoty. Najvyšší súd totiž v tomto prípade rozhodol odlišným spôsobom ako prv v prípade skutkovo i právne obdobných veciach bez toho, aby v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol argumenty, pre ktoré bola v danej veci sťažovateľovmu právu poskytnutá odlišná ochrana, než v iných označených konaniach. Argumentácia najvyššieho súdu pritom musí byť spoľahlivým vodidlom pre obdobné situácie aj v budúcnosti. Okrem porušenia zásady právnej istoty najvyšší súd zároveň zanedbal svoju zákonom ustanovenú povinnosť pri zabezpečovaní jednoty rozhodovania.

Za takéhoto stavu účastník konania nemôže pri podobných sporoch súvisiacich s poskytovaním informácií v obdobných prípadoch v budúcnosti predvídať, akým spôsobom bude najvyšší súd rozhodovať.

3. Ústavný súd berúc do úvahy všetky uvedené skutočnosti dospel k záveru, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Vzhľadom na konštatované porušenie označeného základného práva v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s ustanovením § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ústavný súd zrušil rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. SŽ-o-KS 193/03 z 24. septembra 2004 a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

Ústavný súd priznal úspešnému sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia advokátkou, a to za prevzatie a prípravu zastupovania a podanie sťažnosti v roku 2004. Za tieto úkony priznal dvakrát po 4 534 Sk. Ďalej priznal aj režijný paušál dvakrát po 136 Sk. Celková suma trov právneho zastúpenia, ktorú je najvyšší súd povinný uhradiť, je 9 340 Sk (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júna 2007